

ÁKVÖRÐUN EVRÓPUÞINGSINS OG RÁÐSINS nr. 283/1999/EB

frá 25. janúar 1999

um að ákveða almennan ramma fyrir starfsemi bandalagsins í þágu neytenda

EVROÞUÞINGIÐ OG RÁÐ EVRÓPUSAMBANDSINS HAFA,

með hliðsjón af stofnsáttmála Evrópubandalagsins, einkum 129 gr. a,

með hliðsjón af tillögu framkvæmdastjórnarinnar ⁽¹⁾,

með hliðsjón af álitum efnahags- og félagsmálanefndarinnar ⁽²⁾,

í samræmi við málsmeðferðina sem mælt er fyrir um í 189. gr. b í sáttmálanum ⁽³⁾.

og að teknu tilliti til eftirfarandi:

- 1) Aðgerðir bandalagsins stuðla að því ná fram neytendavernd á háu stigi og stuðla þannig einnig að efnahagslegri og félagslegri samheldni í bandalaginu og að því að efla traust neytenda, sem er frumskilyrði þess að innri markaðurinn geti starfað snurðulaust.
- 2) Þessum markmiðum verður ekki náð til fulls nema með samvinnu og þátttöku allra stofnana og aðila sem hlut eiga að máli.
- 3) Bandalaginu er sérstaklega umhugað um að gæða aðgerðir sínar nýjum krafti til hagsbóta fyrir neytendur og heilbrigði þeirra og gera þeim þar með kleift að verða afl atorku og nýbreytni.
- 4) Í yfirlýsingu um öryggi matvæla á fundi leiðtoga-ráðsins í Lúxemborg 12. og 13. desember 1997 er viðurkennt að allt verði að gera til að endurvekja traust almennings, sem varð fyrir alvarlegu áfalli vegna hættuástandsins í kjölfar kúariðunnar. Til að ná þessu marki er nauðsynlegt að hefja aðgerðir innan almenns ramma.

5) Bandalagið verður að skipuleggja þær aðgerðir sem eru nauðsynlegar með því að flokka þær saman innan almenns ramma þar sem kemur fram hvaða aðgerðir og aðgerðasvið skuli hafa forgang til að hámarksárangur náist á umræddu tímabili.

6) Þessi almenni rammi miðar einkum að því færa saman framtaksverkefni sem komið hefur verið í framkvæmd neytendum til hagsbóta í þeim tilgangi að ná sem bestum árangri fyrir neytendur.

7) Í þessum almenna ramma verður að gera ráðstafanir bæði vegna framtaksverkefna á vegum bandalagsins í samræmi við dreifræðisregluna og vegna aðgerða sem styðja eiga stofnanir og aðila sem vinna að því að verja hagsmuni neytenda á vettvangi bandalagsins eða innlendum vettvangi.

8) Þau framtaksverkefni sem bandalagið tekur að sér og þær aðgerðir sem gripið er til í þeim tilgangi að styðja annað frumkvæði, bæði í einkageiranum og opinbera geiranum, bæta hvert annað upp og eiga að vera hluti af samþættri aðferð. Nauðsynlegt er að styrkja þá aðila og stofnanir sem láta til sín taka á sviði neytendaverndar þannig að þeir geti orðið markvissara hreyfiafl og vakið neytendur til vitundar um þau málefni sem bandalagið leggur sérstaka áherslu á.

9) Önnur stefnumál bandalagsins eru einnig mikilvæg og stuðla að samþættingu hagsmuna neytenda og ættu einnig að eiga sinn þátt fjárhagslega í að stefna á sviði neytendaverndar sé innleidd.

10) Tilkoma þessa almenns ramma ætti að stuðla að því að meira tillit sé tekið til hagsmuna neytenda í öðrum viðeigandi stefnumálum bandalagsins og ætti að tryggja aukna þátttöku neytenda í stöðlunarferlinu.

⁽¹⁾ Stjttíð. EB C 108, 7. 4. 1998, bls. 43 og Stjttíð. EB C 390, 15. 12. 1998, bls. 22.

⁽²⁾ Stjttíð. EB C 235, 27. 7. 1998, bls. 72.

⁽³⁾ Álit Evrópuþingsins frá 8. október 1998 (Stjttíð. EB C 328, 26. 10. 1998, bls. 166), sameiginleg afstaða ráðsins frá 20. nóvember 1998 (Stjttíð. EB C 404, 23. 12. 1998, bls. 8) og ákvörðun Evrópuþingsins frá 15. desember 1998 (hefur enn ekki verið birt í Stjórnartíðindum EB). Ákvörðun ráðsins frá 21. desember 1998.

- 11) Málefni sem tengjast neytendavernd og heilbrigði neytenda þarfnast samhæfðar nálgunar og þessum almenna ramma er ætlað veita fjárstuðning sem þarf til að tryggja óháða, vísindalega ráðgjöf af bestu gerð, aðferðir við áhættumat sem eru viðurkenndar um allan heim og skilvirkar aðferðir við eftirlit og skoðanir. Bandalagið hefur einnig aðgang að sérfræðipækningu sameiginlegu rannsóknarmiðstöðvarinnar.
- 12) Samstarfsríkjum í Mið- og Austur-Evrópu er frjálst að taka þátt í þessum almenna ramma í samræmi við viðkomandi Evrópusamninga eða viðbótarbókanir við þá, og eins Kýpur, í samræmi við aðgerðir sem á eftir að samþykkja og ennfremur löndum EFTA/EES á grundvelli viðbótarfjárveitinga, í samræmi við reglur sem eru settar fram í samningnum um Evrópska efnahagsvæðið.
- 13) Aðgerðir innan þessa almenna ramma ættu einnig að stuðla að því að styrkja hagsmuni neytenda á alþjóðavettvangi.
- 14) Nauðsynlegt er að meta þann árangur sem náðst hefur og semja áætlun um forgangsröðun við stefnumótun vegna framkvæmdar þessa almenna ramma svo að hægt sé að ná fram sem mestum árangri á tímabilinu sem um ræðir. Aðgerðaáætlun ætti að fylgja með.
- 15) Nauðsynlegt er að tryggja að hagsmunum neytenda sé komið á framfæri á vettvangi bandalagsins og að evrópskum aðilum og stofnunum, sem sinna hagsmunum neytenda á árangursríkan og virkan hátt, sé veittur umtalsverður stuðningur.
- 16) Um leið er nauðsynlegt að styðja aðila og stofnanir sem eru virkar á lands- eða héraðsvísu með því að hvetja þær til þátttöku í samstilltum aðgerðum á þeim sviðum sem eru talin hafa forgang.
- 17) Því er nauðsynlegt að koma skipulagi á efnahagsstuðning sem bandalagið veitir stofnunum og aðilum sem sinna hagsmunum neytenda vegna þess að stöðugt er lögð áhersla á sem mest gagnsæi og skilvirkni í notkun fjármagnsins sem það úthlutar.
- 18) Hinn 20. desember 1994 gerðu Evrópuþingið, ráðið og framkvæmdastjórnin bráðabirgðasamkomulag varðandi framkvæmd lagagerða sem eru samþykktar í samræmi við málsmeðferðina sem mælt er fyrir um í 189. gr. b í sáttmálanum ⁽¹⁾.
- 19) Nauðsynlegt er að ákvarða valviðmiðanir til að fara eftir þegar veita skal fjárstuðning.

- 20) Nauðsynlegt er að taka upp árangursríkar aðferðir við mat og eftirlit og gera ráðstafanir til að koma upplýsingum á viðeigandi hátt til hlutaðeigandi markhópa.
- 21) Nota verður reynslu fyrstu þriggja árána við mat á framkvæmd aðgerðanna sem kveðið er á um innan þessa almenna ramma.
- 22) Í þessari ákvörðun er mælt fyrir um fjárhagsramma, sem gildir meðan áætlunin varir, en hann skal vera helsti viðmiðunargrundvöllurinn fyrir fjárveitinga-valdið við árlega fjárlagagerð, eins og fram kemur í 1. lið yfirlýsingar Evrópuþingsins, ráðsins og framkvæmdastjórnarinnar frá 6. mars 1995 ⁽²⁾.

ÁKVEÐIÐ EFTIRFARANDI:

KAFLI I

Almenn markmið og nálgunaraðferðir

1. gr.

- Í þessari ákvörðun er kveðið á um almennan ramma á vettvangi bandalagsins um starfsemi sem miðar að því að bæta hagsmuni neytenda og tryggja þeim vernd á háu stigi.
- Í þessum almenna ramma um starfsemi felast aðgerðir sem er ætlað að vernda heilbrigði, öryggi og fjárhagslega hagsmuni neytenda og tryggja rétt þeirra til upplýsinga og menntunar og rétt þeirra til að mynda samfylkingu í þeim tilgangi að vernda hagsmuni sína.
- Þessi almenni rammi um starfsemi er hér með samþykktur fyrir tímabilið frá 1. janúar 1999 til 31. desember 2003.
- Hér með er ákveðið að fjárhagsramminn, sem ætlaður er til að hrinda hinni almennu rammaáætlun í framkvæmd á tímabilinu 1999-2000, sé 112,5 milljónir evra ⁽³⁾.
- Árlegar fjárveitingar skulu háðar samþykki fjárveitingavaldsins og rúmast innan ramma fjárhagsáætlunarinnar.

2. gr.

Starfsemin, sem á að styðja og koma til viðbótar stefnu aðildarríkjanna, skal felast í:

- aðgerðum á vegum framkvæmdastjórnarinnar,
- fjárstuðningi við starf evrópskra neytendasamtaka í samræmi við skilyrðin sem eru sett fram í 5. gr.,

⁽²⁾ Stjútíð. EB C 102, 4. 4. 1996, bls. 4.

⁽³⁾ Ath.: ekki eru innfalin í þessari upphæð fjárframlög sem ætluð eru til að fjármagna EHLASS, það er samtals 7,5 milljónir evra.

⁽¹⁾ Stjútíð. EB C 102, 4. 4. 1996, bls. 1.

c) fjárstuðningi til sérverkefna sem styðja við hagsmuni neytenda í aðildarríkjunum og sem settur er fram í samræmi við skilmálana í 6. gr., einkum af neytendasamtökum og viðeigandi sjálfstæðum, opinberum aðilum.

3. gr.

Framkvæmdastjórnin skal sjá til þess að samræmi og fylld ríki milli starfsemi á vegum bandalagsins og verkefna innan hins almenna ramma sem og annarra áætlana og framtaksv verkefna bandalagsins, til dæmis þriggja ára aðgerða-áætlana, og skal í samræmi við aðgerðaáætlun sína fyrir 1999-2001 ákveða hvernig forgangsröðun starfsemi, sem er skráð í viðaukanum, skal háttáð.

4. gr.

Þær aðgerðir, sem um getur í 2. gr., skulu einkum varða eftirfarandi sérsvið:

- heilbrigði og öryggi neytenda að því er varðar vörur og þjónustu,
- verndun fjárhagslegra og lagalegra hagsmuna neytenda, þar með talinn möguleiki á lausn ágreiningsmála sem varða vörur og þjónustu, að teknu tilliti til almennra þátta,
- fræðslu og upplýsingagjöf til neytenda um vernd þeirra og réttindi,
- efling og kynning á hagsmunum neytenda.

Í viðaukanum er lögð fram skrá yfir starfsemina eftir sviðum.

KAFLI II

Tilhögun framkvæmdar

5. gr.

1. Fjárstuðninginn, sem um getur í b-lið 2. gr., má veita evrópskum neytendasamtökum sem:

- eru óopinberar stofnanir sem ekki eru reknar í hagnaðarskyni og hafa að meginmarkmiði að styðja og vernda hagsmuni og heilbrigði neytenda, og
- hafa fengið umboð til að sinna hagsmunum neytenda á evrópskum vettvangi frá innlendum stofnunum í að minnsta kosti helmingi aðildarríkja bandalagsins sem eru í forsvari fyrir neytendur, í samræmi við innlendar reglur og venjur, og eru virkar á innlendum vettvangi eða innan héraða.

2. Veita má fjárstuðninginn, sem um getur í b-lið 2. gr., til að styðja starfsemi evrópska neytendasamtaka sem skipulögð er í árlegri starfsáætlun, ef þessi starfsemi tengist einu eða fleiri sviðum sem getið er í 4. gr.

3. Skilyrðin fyrir fjárstuðningi eru sett fram í 7., 8. og 10. gr.

Að auki má fjárstuðningurinn að jafnaði ekki vera hærri en sem nemur 50% af þeim kostnaði sem þarf til að koma í framkvæmd styrkhæfri starfsemi. Tekið skal tillit til stjórnslukostnaðar sem tengist styrkhæfri starfsemi, að svo miklu leyti sem hann samræmist 3. mgr. 6. gr.

6. gr.

1. Veita má fjárstuðninginn, sem um getur í c-lið 2. gr., einstaklingum, lögaðilum eða samtökum einstaklinga sem starfa sjálfstætt, óháð iðnaði og viðskiptum, og eru í raun ábyrg fyrir framkvæmd verkefnanna, ef meginmarkmið verkefnanna er að styðja og vernda hagsmuni og heilbrigði neytenda.

2. Veita skal fjárstuðninginn sem um getur í c-lið 2. gr. á grundvelli verkefnislýsingarinnar, í þeim tilvikum þegar hún tengist einu eða fleiri sviðum sem um getur í 4. gr.

Við mat á tekju- og kostnaðarliðum stofnunarinnar má taka tillit til ólaunaðrar vinnu eða gjafa í fríðu sem svarar til allt að 20% af aðstoðarhæfum heildarkostnaði ef rétt er staðið að skráningu.

3. Skilyrðin fyrir veitingu fjárstuðnings eru sett fram í 7., 8. og 10. gr.

Að auki má fjárstuðningurinn að jafnaði ekki vera hærri en sem nemur 50% af kostnaðinum við að koma verkefninu/verkefnunum í framkvæmd, að frátöldum öllum rekstrargjöldum nema þau séu beinlínis tengd fyrirhuguðu verkefni.

7. gr.

Veita skal fjárstuðninginn, sem um getur í b- og c-lið 2. gr., til aðgerða sem hafa einkum verið valdar á grundvelli eftirfarandi viðmiðana og skal tekið tillit, eftir því sem við á, til þess hve mörg mismunandi neytendasamtök eru í aðildarríkjunum í því skyni að tryggja nægilegt jafnvægi í hagsmunum neytenda innan bandalagsins:

- fullnægjandi arðsemi,
- virðisauka sem tryggir að kynning á hagsmunum neytenda sé á háu stigi og eins alls staðar,
- varanlegra margfeldisáhrifa á innlendum eða evrópskum vettvangi,
- skilvirkar og jafnvægrar samvinnu milli aðila við skipulagningu, framkvæmd og fjármögnun aðgerða,

- þróunar varanlegrar samvinnu milli landa, einkum með því að miðla reynslu í því skyni að auka vitund neytenda og aðila í atvinnurekstri og með því að samnýta árangur þeirra,
- sem viðtækastrar miðlunar á árangri starfsemi og verkefna sem hafa notið stuðnings,
- getu til að greina aðstæður sem falla undir þetta, leiðirnar til að meta starfsemina og verkefnin og hvort þau leiða til bestu framkvæmdar.

KAFLI III

Framkvæmd, mat og eftirlit

8. gr.

1. Vegna þeirra aðgerða, sem um getur í b- og c-lið 2. gr., skal framkvæmdastjórnin á tilteknum degi ár hvert, helst fyrir 30. september, sem hún tilkynnir hagsmunadilum og aðildarríkjum um á viðeigandi hátt, birta auglýsingu í *Stjórnartíðindum Evrópubandalaganna*, þar sem lýst er sviðum sem fá stuðning og lagðar eru fram viðmiðanir fyrir vali og úthlutun, ásamt tilhögun á umsóknum og samþykki þeirra.
2. Að loknu mati á tillögunum skal framkvæmdastjórnin, innan fimm mánaða frá birtingunni sem um getur í 1. mgr., velja þá starfsemi og verkefni sem um getur í II. kafla og veita á fjárstuðning. Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar skal leiða til þess að gerður er samningur um réttindi og skyldur aðilanna við þá viðtakendur sem eru ábyrgir fyrir framkvæmdinni.
3. Stuðningur frá bandalaginu skal tengjast aðgerðum á því ári sem fjárframlagi er úthlutað eða á næsta ári á eftir.
4. Birta skal á hverju ári í *Stjórnartíðindum Evrópubandalaganna* skrá yfir viðtakendur og aðgerðir sem njóta stuðnings innan þessa ramma og skal stuðningsfjárhæðin tilgreind.

9. gr.

1. Þegar valviðmiðanirnar um starfsemi og verkefni, sem um getur í c- og b-lið 2. gr., eru skilgreindar og við val á þessari starfsemi og verkefnum skal framkvæmdastjórnin njóta aðstoðar ráðgjafarnefndar sem skipuð er fulltrúum aðildarríkjanna undir formennsku fulltrúa framkvæmdastjórnarinnar.
2. Fulltrúi framkvæmdastjórnarinnar leggur fyrir nefndina drög að þeim ráðstöfunum sem gera skal. Nefndin skal skila álitinu á drögunum, innan þeirra tímamarka sem formaðurinn setur eftir því hversu brýnt málið er, með atkvæðagreiðslu ef þörf krefur.

Álitid skal skráð í fundargerð. Þar að auki hefur hvert aðildarríki rétt til að láta bóka afstöðu sína í fundargerðina.

Framkvæmdastjórnin skal taka ítrasta tillit til álits nefndarinnar. Henni ber að greina nefndinni frá því með hvaða hætti álit hennar var haft til hliðsjónar.

3. Að auki skal framkvæmdastjórnin í upphafi hvers árs veita nefndinni upplýsingar um þá starfsemi sem þá er fjármögnuð samkvæmt a-lið 2. gr.

10. gr.

1. Framkvæmdastjórnin skal tryggja að eftirlit og umsjón sé með því að framkvæmd starfseminnar sem bandalagið fjármagnar skili árangri. Það skal gert með skýrslum og aðferðum sem bandalagið og viðtakandinn koma sér saman um. Einnig skal fara fram eftirlit á staðnum með úrtaki.
2. Viðtakendur skulu afhenda framkvæmdastjórninni skýrslu um sérhverja aðgerð innan þriggja mánaða frá því að henni lýkur. Framkvæmdastjórnin skal ákveða framsetningu og innihald skýrslunnar.
3. Viðtakendur fjárstuðnings skulu hafa handbær fyrir framkvæmdastjórnina öll skrifleg sönnunargögn um kostnað í fimm ár frá síðustu greiðslu vegna aðgerðar.

11. gr.

Framkvæmdastjórnin skal tryggja að aðgerðirnar sem bandalagið styrkir séu metnar með reglulegu millibili. Matið er unnið af framkvæmdastjórninni og/eða af óháðum sérfræðingum sem ráðnir eru í þessum tilgangi.

12. gr.

1. Framkvæmdastjórnin getur minnkað, hætt við eða endurheimt fjárstuðning, sem er veittur til tiltekinna starfsemi, ef hún kemst að raun um vanrækslu eða verður þess vísari að starfseminni hafi verið breytt verulega, án leyfis hennar, þannig að hún samræmist ekki þeim markmiðum sem voru samþykkt um fyrirkomulag framkvæmdarinnar.
2. Ef tímamörk eru ekki virt eða ef árangur starfseminnar heimilur aðeins notkun hluta af úthlutaðri fjárveitingu skal framkvæmdastjórnin biðja hlutaðeigandi viðtakanda um skýringu innan tiltekins tíma. Ef svar viðtakandans er ekki fullnægjandi getur framkvæmdastjórnin stöðvað greiðslur af eftirstöðvum fjárstuðningsins og krafist þess að upphæðir sem hafa þegar verið greiddar verði endurgreiddar þegar í stað.
3. Allar ótilhlýðilegar greiðslur skulu endurgreiddar framkvæmdastjórninni. Bæta má vanskilavöxtum við þær upphæðir sem eru ekki endurgreiddar á réttum tíma. Framkvæmdastjórnin ákveður tilhögun á beitingu þessarar málsgreinar.

13. gr.

1. Framkvæmdastjórnin skal ár hvert leggja fyrir Evrópuþingið og ráðið skýrslu um framkvæmd þessa almenna ramma.

Í skýrslunni skulu koma fram niðurstöður mats á aðgerðum, starfsemi og verkefnum sem eru innan þessa ramma og innan annarra fjárlagaramma, eftir því sem við á.

2. Eigi síðar en 30. júní 2002 skal framkvæmdastjórnin leggja fyrir Evrópuþingið og ráðið mat í skýrsluformi á framkvæmd starfseminnar fyrstu þrjú árin innan þessa almenna ramma, í síðasta lagi fyrir 30. júní 2002.

14. gr.

Ákvörðun þessi öðlast gildi daginn sem hún birtist í *Stjórnartíðindum Evrópubandalaganna*.

Gjört í Brussel 25. janúar 1999.

Fyrir hönd
Evrópuþingsins,
J. M. GIL-ROBLES
forseti.

Fyrir hönd ráðsins,
J. FISCHER
forseti.

VIDAUKI

SKRÁ YFIR STARFSEMI EFTIR SVIÐUM

1. Heilbrigði og öryggi neytenda

- Aðgerðir fyrir undirbúning og samningu álitsgerða vísindanefndanna,
- sérfræðipækning og skoðun í tengslum við eftirlit á sviði matvæla og heilbrigði dýra og plantna,
- tæknileg sérfræðipækning þar sem notuð er fyrirbyggjandi aðferð við mat á áhættu í tengslum við vörur, einkum matvæli,
- að hagnýta sem best notkun vísindalegra og tæknilegra þátta í tengslum við aðgerðir vegna neytenda-verndar, einkum með því að nota sérfræðipækningu sameiginlegu rannsóknarmiðstöðvarinnar,
- aðgerðir tengdar neysluvörum og þjónustu sem kunna að reynast neytendum hættulegar,
- dreifing upplýsinga um hættulegar vörur og þjónustu og einnig um hugsanlega áhættu.

2. Verndun fjárhagslegra og lagalegra hagsmuna neytenda, þar með talinn möguleiki á lausn deilumála sem varða vörur og þjónustu, að teknu tilliti til þverfaglegra þátta

- Aðgerðir til að bæta samvinnu milli aðila sem taka þátt í markaðseftirliti,
- aðgerðir sem tryggja að réttur neytenda sé virtur hvað snertir framboð á vörum og þjónustu, þar með taldar aðferðir sem ætlað er að bæta lausn deilumála hjá neytendum, einkum með tilraunaverkefnum og uppsetningu gagnagrunna,
- aðgerðir sem tryggja jafnræði í viðskiptum neytenda, með tilliti til áhrifa frá tækninýjungum, þróunar í fjármálaþjónustu og þýðingar evrunnar fyrir neytendur,
- eftirlitsaðgerðir vegna umhverfisupplýsinga á vörumiðum, vöruumbúðum og almennt í auglýsingum og öðrum aðferðum við markaðssetningu,
- að bæta almenna málsmeðferð utan dómstóla,
- þróun og stuðningur við aðgerðir sem miða að því að auðvelda aðgang að dómstólum,
- aðgerðir til að meta tiltekna áhættu og hugsanlegar hagsbætur fyrir neytendur í upplýsinga-samfélaginu, þar með talið tilraunaverkefni til að koma á kerfum fyrir lausn deilumála sem ná yfir landamæri í tengslum við rafræna verslun og samningagerð á Netinu,
- aðgerðir sem stuðla að gagnavernd og verndun einkalífs, þar með talin verndun ólögráða barna.

3. Fræðsla og upplýsingagjöf til neytenda

- Betri upplýsingar til neytenda um réttindi þeirra og hvernig skal fylgja þeim eftir og efla vitund framleiðenda og neytenda um öryggisþætti varðandi vöru og þjónustu,
- að efla vitund neytenda um þörfina á sjálfbærri framleiðslu og neyslumynstrum,
- betri upplýsingar til neytenda um eiginleika tiltekinnar vöru og þjónustu, einkum með samanburðar-prófunum,
- þróun fræðslu og þjálfun fyrir neytendur, einkum í skólum,
- þróun á og stuðningur við evrópskar miðstöðvar sem veita neytendum í bandalaginu upplýsingar og ráðgjöf yfir landamæri.

4. Efling og kynning á hagsmunum neytenda

- Efling kynningar á hagsmunum neytenda á vettvangi bandalagsins og á alþjóðlegum vettvangi,
 - stuðningur við samtök neytenda í aðildarríkjum, einkum þar sem þau hafa fá úrræði,
 - efling og samræming á þátttöku neytenda í stöðlun á evrópskum vettvangi,
 - rannsóknarverkefni til eflingar á sjálfbærum neysluaðferðum, einkum þeim sem eru umhverfisvænar.
-